

Visokošolski sindikat Slovenije

VIZ

SINDIKAT VZGOJE, IZOBRAŽEVANJA,
ZNANOSTI IN KULTURE SLOVENIJE

Ljubljana, 5. avgusta 2022

Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS (ARRS)
Bleiweisova cesta 30

1000 Ljubljana

splosni.akt-postopki@arrs.si; info@arrs.si; GlavnaPisarna@arrs.si; Mitja.Lainscak@arrs.si

Mnenje o Splošnem aktu o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti

V Visokoškolskem sindikatu Slovenije (VSS) in Sindikatu vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije (SVIZ) smo preučili predlog »[SPLOŠNEGA AKTA o postopkih \(so\)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti](#)« (akt) in v skladu z javnim pozivom Agencije za raziskovalno dejavnost Slovenije (ARRS) v roku skupaj podajamo pripombe.

Pričakovali smo, da bo ARRS pri pripravi predloga akta na pregleden način uveljavila določbe novega Zakona za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost (ZZrID) ter dosledno upoštevala strateške dokumente Slovenije in dognanja stroke. Žal temu ni tako. Ugotavljamo, da je akt je slaba »nadgradnja« že sedaj nepreglednega Pravilnika, otežen je s številnimi povsem nepotrebni členi in je mestoma celo nezakonit.

Prosimo vas za odgovore na podane pobude / zahteve in zastavljena vprašanja.

Ugotavljamo, da:

- (i) je akt v neskladju z ZZrID, v neskladju z [Resolucijo o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030](#) in tudi v neskladju z dognanji mednarodne stroke,
- (ii) so pravila v aktu nedoločena oziroma zasnovana tako, da omogočajo arbitrarno izbiro na razpisih, saj ima odločilno vlogo pri izboru projektov, sprejetih v financiranje, Panel in ne ocena projekta, pridobljena z mednarodno evalvacijo,
- (iii) akt zmanjšuje transparentnost poslovanja agencije, saj odpravlja obvezo 60. člena Bele knjige, da je treba najmanj enkrat mesečno posodabljeni javno dostopne podatke o financiranju znanstveno raziskovalne dejavnosti,
- (iv) akt vsebuje številne nejasnosti in nedoslednosti.

Ad i)

Agencija vztraja pri kvantitativnem vrednotenju raziskovalnega dela, SICRIS točkah (A1, A", A', ...), ki v veliki meri temelji na metriki revij (faktorju vpliva) kot faktorju kakovosti raziskovalnega dela, kar je v nasprotju z dognanji stroke in mednarodnimi pobudami. Nedopustno je tudi vztrajanje agencije pri

kvantitativni oceni A3, kot merilu, saj ta odraža le količino prejetih sredstev zunaj ARRS. Poudarjamo, da tudi ZZrID v 6. odstavku 2. člena eksplicitno narekuje uporabo odgovorne metrike za ocenjevanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, [Resolucija o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030](#) pa izrecno omenja mednarodne standarde, kot sta npr. Deklaracija DORA (njeno prvo načelo se glasi: »Na revijah temeljčih metrik, kot je faktor vpliva, ne uporabljajte za nadomestno merilo kakovosti posameznih znanstvenih člankov in individualnih prispevkov znanstvenikov...«), Leidenski manifest ter druge.

Agencijo pozivamo, da se javno opredeli, zakaj snovalci tega akta ne upoštevajo mednarodnih dognanj s področja ocenjevanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in zakaj ne spoštujejo načel, k spoštovanju katerih se je agencija v mednarodnem prostoru že prostovoljno zavezala. Leta 2019 je ARRS prostovoljno podpisala deklaracijo DORA, letos spomladi je, ponovno prostovoljno, pristopila tudi k [evropski koaliciji, ki se zavezuje k reformi sistema vrednotenja znanosti](#). Tudi slednja nasprotuje uporabi faktorja revije kot merila uspešnosti posameznika, in še mnogo več. Pomembno je tudi to, da krovnega pravila evropske pobude, ki kot prioriteto naslavlja spoštovanje etike in integritete v raziskavah, ne zasledimo v nobenem dokumentu agencije. Še več, agencija na področju etike in integritete v raziskavah ne izkazuje nobene aktivnosti.

Zahtevamo ukinitvev SICRIS točk, ukinitvev A-jev in dosledno spoštovanje dognanj stroke, mednarodnih pobud, zakona ZZrID in Resolucije o znanstveno raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030.

Ad ii)

Primer: na projektnih razpisih je višina sredstev določena na ravni področja (4. odstavek 76. člena Splošnega akta) znotraj posamezne vede (kapaciteta področij), medtem ko so obvezni deleži glede na vrsto projekta (aplikativni, temeljni) in kategorijo raziskovalcev (3 leta, 7 let in 15 let po doktoratu ter ostali) določeni na ravni vede. To onemogoča izbor projektov na podlagi mednarodne evalvacije, saj panelisti določijo, koga in kaj bodo favorizirali na določenem področju, to je tako vrsto projekta (temeljni, aplikativni projekt), kot tudi starostno kategorijo raziskovalcev. Pripominjamo, da je na posameznih področjih zaradi majhne kapacitete lahko financiran tudi le en sam projekt, zato panel odloči izbor in ne mednarodna evalvacija!

Zahtevamo, da se projektna sredstva veže na vedo in ne na področje, kar pomeni, da se ukine kapaciteta področij. Obenem zahtevamo ločene razpise za različne vrste projektov, s čimer bi omogočili dosledno uveljavitev mednarodne evalvacije kot merila kakovosti in preprečili možnost arbitrarne izbire Panela.

Ad iii)

Zahtevamo ohranitev zakonske obveze agencije na način, kot jo sedaj določa 56. člen Pravilnika agencije (Pravilnik o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti): »Podatki o (so)financiranju raziskovalne dejavnosti se na spletnih straneh posodobijo najmanj enkrat mesečno.«

Ad iv)

- Sklicevanje na člene zakona (ZZrID) v uvodnem delu ni skladno z vsebino Splošnega akta. Akt ne naslavlja le vsebine, ki se nanaša na »na četrti odstavek 32. člena«, temveč naslavlja vsebino 32.–35. členov ZzrID.

- 11. člen določa, da se »pri izdelavi predloga razpisa upošteva raziskovalna strategija«. Ni jasno katera strategija je to in predvsem kje je objavljena. **Prosimo za posredovanje tega podatka in bolj jasno dikcijo Splošnega akta.**
- Iz 18. člena ni razvidno, ali bo odslej ob prijavih na razpise, ki jih ocenjujejo tuji recenzenti, potrebno oddati celotno vlogo le v angleščini in ob tem le razširjen »povzetek« v slovenščini. **Prosimo za pojasnilo.**
- »Javno povabilo«, oziroma razpis za točno določenega izvajalca za področje »popularizacije znanosti«, ki ga opredeljuje 34. člen, nakazuje, da gre za rezervacijo sredstev za točno določenega izvajalca, ki ga bo ZSA le potrdil.
Prosimo za pojasnilo, za koga so sredstva vnaprej rezervirana in zakaj samo za tega. Kako se dokazuje »poseben pomen za razvoj znanstvenoraziskovalne dejavnosti, katerega ni mogoče učinkovito in kakovostno doseči z drugimi vpeljanimi mehanizmi (so)financiranja«.
- Zunanji ekspertni panel (70. člen) in Panel (75. in 76. člen) – gre za zmedo in podvajanje nalog oziroma nejasnost glede delitve vlog in dela med tema dvema telesoma. Zakaj potrebujemo Panel s slovenskimi »predstavniki«, če je vodenje postopka ocenjevanja projektov zaupano »Zunanjemu ekspertnemu panelu«. Celotno »delo« vse do končnega seznama bi lahko opravil »Zunanji ekspertni panel«.
Zakaj 3. odstavek 76. člena dopušča Panelu (ki projekta ne ocenjuje!) da lahko izloči eno od ocen v primeru neusklajenega poročila, nato pa predpisuje izračun povprečne vrednosti tistih ocen, ki jih po tej odločitvi upošteva? Zakaj se ne uvede zahteva recenzentom, da sami uskladijo oceno / mnenju o projektu, pri čemer bi lahko bila podana tudi možnost sprejema ocene z ločenim manjšinskim mnenjem (»minority view«)?
- 71. člen – merila za projektni razpis. Agencija preslikuje pravila Evropskega znanstvenega sveta (ERC) za izbor temeljnih projektov, čeprav se ti projekti nanašajo na vrednotenje / financiranje posameznika in ne na vrednotenje skupine raziskovalcev (projektna skupina). Agencija s tem poudarja pomen vodje projekta, torej koga se financira, in ne, kaj se financira. 1. kriterij in 1/3 točk je namenjena oceni si vodje projektne predloga, čeprav projektni razpis z izjemo podoktorskih projektov ni namenjen financiranju posameznikov. **Zakaj skupina raziskovalcev ni vrednotena v okviru izvedljivosti projektne predloga, s čimer bi imela večjo težo vsebina projekta?**
Pri bilateralnih projektih (88. in 89. člen) so merila drugačna, taka kot v tujini, in raziskovalna skupina ter vodja so vrednoteni znotraj merila »Kakovost in učinkovitost izvedbe«. To bi moralo veljati tudi za slovenske projekte. Izjema, če sploh, bi lahko bili le podoktorski projekti.

V pričakovanju vašega odziva vas lepo pozdravljamo!

Visokošolski Sindikat Slovenije,
dr. Gorazd Kovačič, predsednik

Sindikat vzgoje, izobraževanja, znanosti in
kulture Slovenije
Branimir Štrukelj, glavni tajnik

V vednost:

- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (gp.mizs@gov.si; znanost.mizs@gov.si)
- medijem